

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

BESİME ÇETİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/17809
Karar Tarihi : 8/11/2017

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Raportör : Ayhan KILIÇ
Başvurucu : Besime ÇETİN
Vekili : Av. Hatice DEMİR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ölen eşin askerlik borçlanmasının eksik hesaplanması ve bu sebeple ölüm aylığının geç bağlanması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/11/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu 1946 doğumlu olup Tunceli'nin Pertek ilçesinde ikamet etmektedir.
9. Başvurucu, ölen eşi A.H.Ç.'in sigortalı hizmetleri nedeniyle ölüm aylığı bağlanması amacıyla eşinin askerlikte geçen hizmet sürelerinin borçlanması için 16/2/2007 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) müracaat etmiştir.

10. Başvurucunun talebi kabul edilerek 756 günlük askerlik süresi üzerinden hesaplanan toplam 2.835 TL'nin ödenmesi gerektiği başvurucuya bildirilmiştir. Başvurucu 21/2/2008 tarihinde söz konusu ödemeyi yapmıştır. Ancak başvurucunun ölüm aylığına hak kazanabilmesi için beş hizmet günü eksik olduğundan başvurucuya ölüm aylığı tahsis edilmemiştir.

11. Başvurucu 13/2/2008 tarihinde, ölen eşinin askerlik süresinin 756 gün değil 766 gün olduğunun tespiti istemiyle SGK aleyhine Tunceli Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkemece 19/12/2011 tarihli kararla başvurucunun eşinin askerlik hizmeti sebebiyle borçlanmasının 766 gün üzerinden olması gerektiğinin tespitine hükmedilmiştir. Mahkeme kararı, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21/5/2013 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

12. Askerlik süresinin 766 gün olduğunu tespit eden Mahkemenin kararının kesinleşmesinden sonra on günlük askerlik borçlanma tutarı olan 104,80 TL de başvurucu tarafından 4/7/2013 tarihinde ödenmiştir. Bunun üzerine anılan tarihten itibaren başvurucuya ölüm aylığı tahsis edilmiştir.

13. Başvurucu 5/12/2013 tarihinde Mahkemede, ilk ödemeyi yaptığı 21/2/2008 tarihinden ölüm aylığının bağlandığı Temmuz 2013 tarihine kadar geçen dönemde mahrum kaldığı ölüm aylıklarının tazmini istemiyle SGK aleyhine alacak davası açmıştır. Dava dilekçesinde, ölen eşin 766 gün askerlik yaptığı Milli Savunma Bakanlığı tarafından teyit edildiği hâlde SGK tarafından bu sürenin 756 gün olarak değerlendirildiği belirtilmiştir. Başvurucu, SGK'nın kusuru nedeniyle 21/2/2008 tarihinden Temmuz 2013 tarihine kadar geçen dönemde ölüm aylığı alamadığını ileri sürmüş ve 10.000 TL tazminatın yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

14. Mahkeme 13/2/2014 tarihli kararla davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinde başvurucunun, eşinin askerlik borçlanmasından eksik kalan on gün karşılığı olan 104,80 TL'yi 4/7/2013 tarihinde ödemediği vurgulandıktan sonra borçlanma miktarının yatırıldığı ayı takip eden ayın başından itibaren başvurucuya aylık bağlanmasının 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 41. maddesine uygun olduğu belirtilmiştir.

15. Temyiz üzerine, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 15/9/2014 tarihli kararı ile Mahkeme kararı kesin olarak onanmıştır. Nihai karar 17/10/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

16. Başvurucu 13/11/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

17. 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun olay tarihinde yürürlükte bulunan 60. maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

“Yaşlılık aylığından yararlanma esas ve şartları aşağıda gösterilmiştir:

...

F) Bu Kanuna göre sigortalı olarak tescil edilmiş bulunanların, er olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen sürelerinin tamamını veya bir kısmını, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları

halinde ve bu Kanunun 78 inci maddesi ile belirlenen prime esas kazancın alt sınırının talep tarihindeki tutarı üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılır, altı ay içinde primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz."

18. 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 66. maddesi şöyledir:

" a) Malullük veya yaşlılık aylığı almakta iken, yahut malullük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış durumda veya,

b) Bağlanmış bulunan malullük veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş durumda yahut,

c) (Değişik bent: 12/12/2006 - 5561/1 md.) 5 yıldan beri sigortalı bulunup, sigortalılık süresinde en az 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş durumda,

Ölen sigortalının hak sahibi kimselerine aylık bağlanır."

19. 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 70. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Sigortalının ölümünde ölüm sigortasından hak sahibi kimselerine bağlanacak aylıklar, ölümle aylığa hak kazandıkları tarihten sonraki ay başından başlar."

20. 5510 sayılı Kanun'un 35. maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Ölüm sigortasından sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar;

...

b) Hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması halinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi, ... takip eden ay başından itibaren başlatılır..."

21. 5510 sayılı Kanun'un 41. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların;

...

B) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,

...

Kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır...

...

Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi,

borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanır."

B. Uluslararası Hukuk

22. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Uğur Ziyaretli*, B. No: 2014/5724, 15/2/2017, §§ 28-31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 8/11/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

24. Başvurucu, eşinin askerlik hizmetinin 766 gün olduğu hâlde idarenin hatalı işlemi nedeniyle 756 gün olarak hesaplandığını ve idarenin kusurundan kaynaklanan bu eksik hesaplama nedeniyle yaklaşık beş yıl ölüm aylığı almaktan mahrum kaldığını belirtmiştir. Başvurucu, idarenin hatalı işlemi sebebiyle yaklaşık beş yıllık ölüm aylıklarını alamamasının mülkiyet hakkı ile sosyal güvenlik hakkının ihlaline yol açtığını ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, Mahkemenin bu iddiayı incelemeyen gerekçesiz bir şekilde hüküm kurduğundan yakınmış ve bu sebeple adil yargılanma hakkının ihlal edildiği şikâyetinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

25. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

26. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetinin özü, ölüm aylığının ödenmemesine yönelik olduğundan tüm şikâyetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

28. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

29. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa'yla korunan mülkiyet kavramı içinde değildir. Bu hususun istisnası

olarak belli durumlarda bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacağı" elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti" Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti; makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir alacağın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece mülkiyet hakkı kapsamında ileri sürülebilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi*, B. No: 2012/636, 15/4/2014, §§ 36, 37).

30. Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı, bireylere bir tür sosyal güvenlik ödemesi alma hakkı içermemekle beraber yürürlükteki mevzuatta, önceden prim ödeme şartıyla veya şartsız olarak sosyal yardım alma hakkı şeklinde bir ödeme yapılması öngörülmüş ise yargısal içtihatlarla paralel olarak ilgili mevzuatın aradığı şartları yerine getiren bireyin mülkiyet hakkı kapsamına giren bir menfaatinin doğduğu kabul edilmelidir (*Hüseyin Remzi Polge*, B. No: 2013/2166, 25/6/2015, § 36).

31. Olay tarihinde yürürlükte bulunan 506 sayılı Kanun'un 66. maddesine göre ölüm aylığı bağlanmasının koşullarından biri de ölen kişinin sigortalılık süresinde en az 900 gün prim ödemiş olmasıdır. Öte yandan anılan Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasının (F) bendiyle, askerlik hizmetinin borçlanılmasına imkân tanınmıştır. Buna göre borçlanılan askerlik hizmeti de -borçlanılan tutar altı ay içinde ödenmek kaydıyla- 900 günlük prim hesabında dikkate alınır.

32. Somut olayda başvurunun, ölen eşinin askerlik hizmetinin borçlanılması talebi kabul edilerek 756 gün askerlik süresi üzerinden hesaplanan 2.835 TL başvuru tarafından 21/2/2008 tarihinde ödenmiştir. Ancak başvurunun ölen eşinin prim ödemediği gün sayısı bakımından beş hizmet gününün eksik olduğu gerekçesiyle başvurucuya ölüm aylığı tahsis edilmemiştir. Bununla birlikte başvurunun eşinin askerlik hizmetinin on gün eksik hesaplandığı Mahkeme kararıyla sabittir. Bu durumda başvurunun ölüm aylığına hak kazanması bakımından gerekli olan 900 günlük hizmet koşulu, başvurunun yapıldığı 16/2/2007 tarihi itibarıyla sağlanmıştır. Dolayısıyla ölüm aylığı bağlanması için aranan 900 gün hizmet süresi koşulunun borçlandırılan tutarların ödendiği 21/2/2008 tarihinde sağlanmış olduğu anlaşıldığından bu tarih ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıkları yönünden Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında koruma gören bir meşru beklentinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

33. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, ondan tasarruf etme, ürünlerinden yararlanma olanağı veren bir haktır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Ayrıca "meşru beklenti" teşkil eden mülk edinme beklentilerini zedeleyici kamu işlem ve eylemleri de mülkiyet hakkına müdahale oluşturur (*Süleyman Oktay Uras ve Sevtap Uras*, B. No: 2014/11994, 9/3/2017, § 57).

34. Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle "mülkten barışçıl yararlanma hakkı"na yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. "Mülkten yoksun bırakma" ve "mülkiyetin kontrolü" mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir. Mülkten yoksun bırakma şeklindeki müdahalede mülkiyetin kaybı söz konusudur. Mülkiyetin kullanımının kontrolünde ise mülkiyet kaybedilmemekte ancak mülkiyet hakkının malike tanıdığı yetkilerin kullanım biçimi toplum yararı gözetilerek belirlenmekte veya sınırlandırılmaktadır. Mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale ise genel nitelikte bir müdahale türü olup mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin kullanımının kontrolü mahiyetinde olmayan her türlü müdahalenin mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında ele alınması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan, §§ 55-58*).

35. Başvurucu yönünden meşru beklenti oluşturduğu tespit edilen 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarının başvurucuya ödenmemesi mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir. Meşru beklenti oluşturan ölüm aylıklarının ödenmemesi, mülke erişimin engellenmesi mahiyeti taşımakta ve bu durumun mülkiyetten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında incelenmesi gerekmektedir.

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

36. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

37. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun düşebilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62*).

i. Kanunilik

38. 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarının başvurucuya ödenmemesinin dayanağı 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 70. maddesi ile Mahkemenin karar verildiği tarihte yürürlükte bulunan 5510 sayılı Kanun'un 35. maddesi olarak gösterilmiştir.

39. 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 70. maddesinde sigortalının ölümünde ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların ölümle aylığa hak kazandıkları tarihten sonraki ay başından başlayacağı düzenlenmiştir. 5510 sayılı Kanun'un 35. maddesinin birinci fıkrasında da benzer hükme yer verilmiştir. Buna göre borçlanılan primlerin ödendiği tarihi izleyen ay başından itibaren ölüm aylığı ödenmesi gerekmektedir.

40. Somut olayda başvuru, ölen eşinin eksik hesaplanan on günlük askerlik hizmet prim borçlanmasını 4/7/2013 tarihinde ödemiştir. Değınilen kurallar uyarınca başvurucuya ancak Ağustos 2013 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanabilecektir. Dolayısıyla bu hükümlerin 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarının başvurucaya ödenmemesi biçimindeki müdahaleye yeterli düzeyde kanuni dayanak oluşturduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

ii. Meşru Amaç

41. Ölüm aylığından yararlanabilmenin 900 gün prim ödemiş olma koşuluna bağlanmasının temelinde yatan amaç, sosyal güvenlik sisteminin korunması ve devamlılığının sağlanmasıdır. Bu amacın kamu yararına dönük olduğu açıktır. Dolayısıyla 900 gün prim ödeme koşulunun sağlanmadığı gerekçesiyle 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarının başvurucaya ödenmemesinin kamu yararı amacına dayandığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle müdahalenin meşru bir amacının bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

42. Ölçülülük ilkesi "elverişlilik", "gereklilik" ve "orantılılık" olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. "Elverişlilik" öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, "gereklilik" ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, "orantılılık" ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2012/102, K.2012/207, 27/12/2012; E.2012/149, K.2013/63, 22/5/2013; E.2013/32, K.2013/112, 10/10/2013; E.2013/15, K.2013/131, 14/11/2013; E.2013/158, K.2014/68, 27/3/2014; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2015/43, K.2015/101, 12/11/2015; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; Mehmet Akdoğan ve diğeri, § 38).

43. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olup olmadığı değerlendirilirken tarafların yasal yükümlülüklerinin neler olduğu, bunların yerine getirilmesinde ihmalkârlık gösterilip gösterilmediği ve ihmalin varlığının tespiti hâlinde bunun hukuka aykırı sonucun doğmasında bir etkisinin bulunup bulunmadığı da gözönünde bulundurulmalıdır.

44. Öte yandan idarenin "iyi yönetim" ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır. "iyi yönetim" ilkesi, kamu yararı kapsamında bir konu söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım, B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

45. Olayda başvurucağın ölen eşinin askerlik hizmeti 766 gün olduğu hâlde idare tarafından yanlış hesaplama sonucu 756 gün üzerinden borçlandırma işlemi yapılmış ve bunun neticesinde ölüm aylığı bağlanması için gereken 900 gün prim ödeme koşulu, borçlandırılan tutarların ödendiği 21/2/2008 tarihi itibarıyla sağlanamamıştır. Başvurucağın ölen eşinin beş hizmet gününün eksik olduğu gerekçesiyle başvurucağın o

tarihte ölüm aylığı bağlanmamış, başvurusunun eşinin askerlik hizmetinin 766 gün olduğunu tespit eden Mahkemenin kararının kesinleşmesinin ardından eksik hesaplanan on günlük askerlik hizmetine ilişkin olarak çıkarılan borcun 4/7/2013 tarihinde ödenmesi üzerine Ağustos 2013 tarihinden itibaren başvurucuya ölüm aylığı tahsis edilmiştir.

46. İdarece eksik hesaplanan on günlük askerlik hizmeti de dikkate alındığında 900 günlük hizmet koşulunun -başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla- sağlandığı hususunda bir tartışma bulunmamaktadır. Ayrıca eksik hesaplanan on günlük askerlik hizmetine ilişkin olarak borçlandırılan tutarın 21/2/2008 tarihi yerine 4/7/2013 tarihinde ödenmesinde başvurusunun herhangi bir kusuru bulunmamaktadır. 756 günlük borçlandırma tutarlarını ödeyen başvurusunun, idarenin ilk başvuru ile birlikte doğru hesaplama yapmış olması hâlinde on günlük borçlandırma farkını da ödemiş olacağı hususu büyük bir olasılıktır. Aksi bir kanaate varmak için herhangi bir haklı neden görünmemektedir. Dolayısıyla başvurusunun on günlük borçlandırma farkını 21/2/2008 tarihi yerine 4/7/2013 tarihinde ödemiş olmasının tamamıyla idarenin askerlik hizmetini yanlış hesaplamış olmasından kaynaklandığı ve on günlük farkın geç ödenmesinde kusurun bütünüyle idareye ait olduğu anlaşılmaktadır.

47. İdarenin hatalı işlemlerinden kaynaklanan müdahalelerin sonuçlarını gidermek kamu makamlarının yükümlülüğündedir. İdarenin hatalı işlemlerinden doğan yükün kişiler üzerinde bırakılması mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılabilir. Somut olayda idarenin başvurusunun eşinin askerlik hizmetini on gün eksik hesaplaması ve buna bağlı olarak on güne isabet eden borçlandırma işlemi zamanında yapmaması nedeniyle başvuru 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarından mahrum kalmıştır. Başvurusunun idarenin kusurundan dolayı bu döneme ilişkin ölüm aylıklarından yoksun bırakılması başvurucuya orantısız bir külfet yüklemiştir. Bu durumda kamu yararı ile özel yarar arasında kurulması gereken makul dengenin başvuru aleyhine zedelendiği sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan nedenlerle faiz yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

49. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

50. Başvurucu; 60.000 TL maddi, 100.000 TL de manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

51. İnceleme sonucunda idarenin, başvurusunun eşinin askerlik hizmetini on gün eksik hesaplaması ve buna bağlı olarak on güne isabet eden borçlandırma işlemini zamanında yapmaması dolayısıyla başvurusunun 21/2/2008 tarihi ile Temmuz 2013 tarihi arasındaki döneme ilişkin ölüm aylıklarından mahrum kalması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

52. Mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Tunceli Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

53. Başvurucuya yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararı karşılığında takdiren 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

54. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurusuza ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. Mülkiyet hakkının ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere kararın Tunceli Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2013/964) GÖNDERİLMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. Başvurucuya net 3.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

E. Tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumuna GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 8/11/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Başvuru Numarası : 2014/17809

Karar Tarihi : 8/11/2017

KARŞIOY GEREKÇESİ

Başvurucunun, ölen eşinin askerlik borçlanmasının eksik hesaplanması sebebiyle ölüm aylığının geç bağlanmasından dolayı mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin bireysel başvurusu kabul edilerek ihlal kararı verilmiş ve ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına hükmedilmiştir.

Bu karara katılmakla birlikte, mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına hükmedilmesi ve benzer başvurularda kabul ettiğimiz ilkeye uygun olarak bu hükmün ihlalin sonuçlarının giderilmesi bakımından yeterli olması sebebiyle, kararın başvurucuya ayrıca manevî tazminat da ödenmesine ilişkin kısmına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ